**הָא בִּרְשׁוּתֵיהּ דַּאֲבוּהַּ קָאֵים** – הלא הוא עומד עדיין ברשות אביו ואביו יכול להדירו בנזיר, שהרי רבי סובר שהאב יכול להדיר את בנו בנזיר עד שיביא שתי שערות, ומדוע אמר רבי חנינא שאם הגיע לעונת נדרים לא יהיה נזיר מחמת שאביו הדירו אלא מחמת נזירות שקיבל הוא עצמו. מתרצת הגמרא: **אֶלָּא** לדעת רבי, אין הכוונה בדברי רבי חנינא 'אם קטן אני ואם גדול אני' לקטנות וגדלות של נדרים, אלא הכוונה לקטנות וגדלות גמורה, **דְּאָמַר** רבי חנינא, אם עדיין לא הבאתי שתי שערות, שאני עומד ברשות אבי, **אֱהֵא** נזיר **בִּשְׁבִיל** – מחמת הנזירות שהדיר אותי **אַבָּא**, ואם הבאתי שתי שערות שאני עומד ברשות עצמי, **אֱהֵא** נזיר **בִּשְׁבִיל** – מחמת הנזירות שנדרתי אני **עַצְמִי**.

הגמרא מקשה על רבי הסובר שרבי חנינא התכוין באמרו 'אם קטן אני ואם גדול אני' לקטן וגדול ממש: כיון שלפי רבי הביאור בדברי רבי חנינא 'אם קטן אני אהיה בשביל אבא ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי', הוא שהתכוון לקטנות וגדלות ממש של הבאת שערות, אם כן לא הועיל רבי חנינא בדבריו לענין הבאת הקרבנות שבסוף ימי הנזירות, **וְאִי אַיְיתֵי שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת מֵעִיקָּרָא** – אם מדובר שבדקו ומצאו שרבי חנינא הביא שתי שערות קודם שהדירו אביו, לא קשה על רבי, שהרי **קָאֵים בִּנְזִירוּת דִּילֵיהּ** – חלה רק קבלת הנזירות של עצמו, ומביא קרבנות בסוף ימי הנזירות. **וּכְמַאן דְּלָא סָפוֹ** – אם מדובר שהביא שתי שערות רק אחרי שכלו שלושים ימי הנזירות שהדירו אביו, גם כן לא קשה על רבי, שהרי **קָאֵים בִּנְזִירוּת דַּאֲבוּהַּ** – הוא היה נזיר רק מחמת שהדירו אביו, ומביא קרבנות בסוף ימי הנזירות. **וְאִי אַיְיתֵי בְּמִצְעָר, מַאי** – אלא אם מדובר שהביא שתי שערות באמצע שלושים ימי הנזירות שהדירו אביו, קשה, איך יוכל להביא קרבנות בסוף הנזירות, הלא באמצע ימי הנזירות בטלה נזירות אביו, שהנזירות שמדיר אב את בנו מתבטלת מאליה כשהבן נהיה גדול והביא שתי שערות, ומדוע אמר רבי חנינא לרבן גמליאל שאין צריך לבודקו כיון שהתנה שבין כך ובין כך יהיה נזיר, הלא צריך לבודקו כדי לדעת שאם יביא שתי שערות בתוך ימי הנזירות לא יוכל להביא קרבנות בסוף ימי הנזירות.

הגמרא מבארת שזה קשה רק לפי רבי: **הָנִיחָא** לְפִי **רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר** שהזמן שיכול האב להדיר הוא רק **עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְעוֹנַת נְדָרִים**, ומה שאמר רבי חנינא 'אם קטן אני ואם גדול אני' כוונתו היתה לקטנות וגדלות של עונת נדרים, לא קשה איך יוכל להביא קרבנות בסוף הנזירות, כיון שאפילו אם הגיע לעונת נדרים בתוך ימי הנזירות, לא בטלה נזירות אביו, ויכול להביא קרבנות בסוף ימי נזירות אביו. **אֶלָּא** לְפִי **רַבִּי דְּאָמַר** שהאב יכול להדיר את בנו **עַד שֶׁיָּבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת**, וכוונת רבי חנינא שאמר 'אם קטן אני ואם גדול אני' היתה לקטנות וגדלות ממש של הבאת שערות, **מַאי אִיכָּא לְמֵימַר** – איך אפשר לבאר את דברי רבי חנינא שאין צריך לבודקו.

**אָמְרֵי** – אמרו בני הישיבה, אכן לִדעת **רַבִּי לֵיכָּא תַּקָּנָתָא עַד דְּיֵיתֵי דִּילֵיהּ וְיֵיתֵי דַּאֲבוּהַּ** – אין לו תקנה להביא את הקרבנות, עד שישלים שלושים יום למנין הנזירות שאביו הדירו, ואחר כך ימנה שלושים יום נוספים מחמת הנזירות שקיבל בעצמו, ואז ממה נפשך היה נזיר שלושים יום ויכול להביא קרבנות, או מחמת הנזירות שהדירו אביו, או מחמת הנזירות שקיבל בעצמו:

## משנה

משנה זו מבארת דין מיוחד שנאמר בקרבנות נזירות, שאדם שהיה נזיר, והפריש מעות לקרבנות נזירותו ומת, ואחרי מיתתו קיבל בנו נזירות על עצמו, יכול הבן להביא את קרבנות נזירותו ממעות אלו שהפריש האב לנזירותו. ובשאר קרבנות אין הדין כן, שאין הבן יכול להביא קרבנו ממעות שהפריש אביו לקרבנו.

**הָאִישׁ** שהוא נזיר, ובסוף ימי נזירותו צריך להביא קרבנות ולגלח, ואף אביו היה נזיר והפריש מעות לקרבנות נזירותו, ומת אביו, נאמרה הלכה למשה מסיני שהבן **מְגַלֵּחַ** – יכול לגלח **עַל** הקרבנות שיביא מהמעות שהופרשו **לִנְזִירוּת אָבִיו. וְאֵין הָאִשָּׁה מְגַלַּחַת עַל נְזִירוּת אָבִיהָ** – אבל אשה אינה יכולה לגלח על מעות שהפריש אביה לנזירותו, שכך נאמרה ההלכה שרק הבן מגלח על מעות נזירות אביו, ולא הבת.

אמנם דין זה שמגלח על נזירות אביו אינו אלא באופן מסוים. **כֵּיצַד** – באיזה אופן יכול לגלח על מעות נזירות אביו, **מִי שֶׁהָיָה הוּא וְאָבִיו נְזִירִים** – כלומר שהבן היה נזיר כבר בחיי אביו, **וְהִפְרִישׁ אָבִיו מָעוֹת סְתוּמִים לִנְזִירוּתוֹ** – לצורך קרבנות הנזירות, ולא פירש לאיזה קרבן הוא מפרישׁ, אלא אמר סתם 'מעות אלו יהיו לקרבנות נזירותי', **וּמֵת** האב, **אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חֲרֵי אֵלּוּ** – המעות **יָפְלוּ לִנְדָבָה, וְאֵין בֶּן זֶה מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו**, כיון שכבר היה נזיר בחיי אביו, ושניהם היו חייבים להביא קרבנות נזירות, ובמקרה זה לא נאמרה ההלכה. **וְאֵיזֶהוּ הנזיר שֶׁמְּגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו, חֲרֵי שֶׁהָיָה אָבִיו נָזִיר, וְהָיוּ לוֹ** – לאב **מָעוֹת סְתוּמִים** – שהפריש לצורך קרבנות הנזירות, ולא פירש לאיזה קרבן הוא מפרישׁ, **וּמֵת, וְאחרי מיתת האב אָמַר** הבן, **חֲרֵינִי נָזִיר עַל מְנָת שֶׁאֲגַלַּח עַל מָעוֹת אַבָּא, זֶהוּ הנזיר שֶׁמְּגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו:**

## גמרא

שואלת הגמרא: **מַאי מַעְמָא** – מה הטעם שהאיש מגלח על נזירות אביו, ואילו האשה אינה מגלחת על נזירות אביה. **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֲלָכָה** למשה מסיני **הִיא בְּנָזִיר,** שרק האיש מגלח על נזירות אביו ולא האשה.

שואלת הגמרא: **פְּשִׁיטָא** – הלא דין זה הוא פשוט, **וּמַאי לְמֵימְרָא** – מדוע צריך על כך הלכה למשה מסיני שאשה אינה מגלחת על נזירות אביה, וכי ההלכה באה לחדש את הדין **דְּבֶן יוֹרֵשׁ אֶת אָבִיו וְבַת לֹא,** הלא דבר פשוט הוא שבן יורש ובת אינה יורשת. מתרצת הגמרא: **לֹא צְרִיכָא** – לא הוצרכה הלכה זו שאשה אינה מגלחת על נזירות אביה, אלא במקרה **דְּתֵיתֵי** לִידֵי **דִּין** – שלנזיר זה אין בן **אֶלָּא** רק **בַּת, מַהוּ דְּתֵיתֵי יוֹרְשִׁין נְמִירִין לָהּ** – היינו יכולים לטעות ולומר שההלכה נאמרה שכל מי שיורש יכול לגלח על הנזירות של מי שאותו ירש, ואם כן במקום שאין בן והבת יורשת, תוכל לגלח על נזירות אביה, שהרי היא היורשת,

**קָא מַשְׁמַע לָן** הֲלָכָה למשה מסיני שדין זה אינו תלוי בדיני ירושה, אלא לעולם הבן מגלח על נזירות אביו, והבת אינה מגלחת על נזירות אביה.

הגמרא מבררת האם חכמים נחלקו על דברי רבי יוסי במשנה, או לא: **אִיבַּעְיָא לְהוּ** – הסתפקו בני הישיבה, **פְּלִיגֵי רַבָּנָן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי** – האם חכמים חולקים על רבי יוסי, **אוֹ לֹא פְּלִיגֵי** – או שאינם חולקים עליו. **וְאִם תֵּימְצֵי לוֹמַר פְּלִיגֵי** – שחכמים חולקים עליו, יש להסתפק על מה נחלקו, **אַרֵישָׁא** – על מה שאמר רבי יוסי ברישא שאם הבן היה נזיר בחיי אביו אינו מגלח, ועל זה חולקים חכמים וסוברים שגם במקרה כזה הבן מגלח על נזירות אביו. **אוֹ** שחכמים חולקים **אַסֵּיפָא** – על מה שאמר רבי יוסי בסיפא שאם הבן לא היה נזיר בחיי אביו הוא יכול לגלח על נזירות אביו, ועל זה חולקים חכמים וסוברים שגם במקרה כזה אינו מגלח, ולא נאמרה כלל הלכה למשה מסיני שהבן מגלח על נזירות אביו.

מביאה הגמרא ברייתא לפשוט את הספק: **תָּא שְׁמַע, כֵּיצַד** – באיזה מקרה **אָמְרוּ** – נאמרו הלכה למשה מסיני **שֶׁהָאִישׁ מְגַלֵּחַ עַל נְזִירוּת אָבִיו**, במקרה כגון זה, **מִי שֶׁהָיָה אָבִיו נָזִיר, וְהִפְרִישׁ אָבִיו מָעוֹת לִנְזִירוּתוֹ** – עבור קרבנות נזירותו, ולא פירש לאיזה קרבן הוא מפרישׁ, **וּמֵת** האב, **וְאָמַר** הבן, **הֲרֵינִי נָזִיר עַל מְנָת שֶׁאֲנַלֵּחַ עַל מְעוֹת אַבָּא, וְהוּ הנזיר שֶׁמְּגַלֵּחַ עַל מְעוֹת אָבִיו. אֲבָל מִי שֶׁהָיָה הוּא וְאָבִיו נְזִירִים** – כלומר שהבן כבר היה נזיר בחיי אביו, **וְהִפְרִישׁ אָבִיו מָעוֹת לִנְזִירוּתוֹ**, ולא פירש לאיזה קרבן הוא מפרישׁ, **וּמֵת** האב, **הֲרֵי אֵלּוּ** – המעות **יִפָּלוּ לִנְדָבָה**, שבמקרה כזה לא נאמרה ההלכה שהבן מגלח על נזירות אביו. **דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה** חלקו **וְאָמְרוּ** שבמקרה זה שכבר היה נזיר בחיי אביו, **זֶה הוּא הנזיר שֶׁמְּגַלֵּחַ עַל מְעוֹת אָבִיו**. ומפורש בברייתא שחכמים חולקים על רבי יוסי במקרה שהבן היה נזיר בחיי אביו, שרבי יוסי סובר שאינו מגלח על מעות אביו, וחכמים סוברים שגם במקרה כזה מגלח.

הגמרא מסתפקת בדין זה שהבן מגלח על נזירות אביו, מה הדין כשיש כמה בנים, כיצד הם נחלקים במעות אלו: **בָּעֵי רַבָּה** – הסתפק רבה, מה הדין כשיֵּשׁ **שְׁנֵי בָּנִים נְזִירִים, מַהוּ** הדין בזה, האם לא נאמר בהלכה דין ירושה אלא **הֵילְכָתָא גְּמִירִין לָהּ** – נאמרה ההלכה שֶׁכָּל **דְּקָדִים נַּלַּח**, וכל שקבלת נזירותו קודמת לקבלת אחיו הוא הקודם לגלח במעות. **אוֹ דִּילְמָא יְרוּשָׁה גְּמִירִין לָהּ** – שמא ההלכה נאמרה שהבנים זוכים במעות כדיני ירושה, **וְאַלְגָּא הָוֵי** – וכל בן זוכה בחצי ממעות הנזירות, ואין הבן האחד יכול לגלח על כל מעות הנזירות.

הגמרא מסתפקת ספק נוסף: **בָּעֵי רָבָא** – הסתפק רבא, מה הדין כשהשאיר האב שני בנים **בְּכוֹר וּפָשׁוּט** – ושאינו בכור, שדין הבכור בירושה שמקבל פי שנים מאחיו שאינו בכור, **מַאי** – כיצד תהיה החלוקה, האם **הֵילְכְתָא גְּמִירִין לָהּ** – אין זה כירושה רגילה, אלא הלכה מיוחדת שהבן יכול לגלח על מעות אביו, **וְהֵילְכָךְ לֹא בָּעֵי נַּלּוֹחֵי לְפוּם מַאי דְּשָׁקֵיל** – ולכן אין דין הבכור במעות הנזירות כדין נטילתו בנכסי אביו, ואין לו דין ליטול פי שנים במעות נזירות אביו. **אוֹ דִּילְמָא יְרוּשָׁה הִיא** – שמא ההלכה נאמרה שיש למעות אלו דין ירושה רגילה, **וְכִי הֵיכִי דְּשָׁקֵיל** – ובשם שנוטל **פִּי שְׁנַיִם** בנכסים, **הָכִי מְגַלַּח** – כך גם נוטל פי שנים במעות נזירות אביו. ומוסיפה הגמרא לבאר את צדדי הספק, שאינו תלוי בספק רבה כשהיו שני בנים נזירים, **וְאִפִילּוּ אִם תֵּימְצֵי לוֹמַר שִׁירוּשָׁה הִיא** – כלומר, גם לפי הצד בספק הקודם של הגמרא שיש במעות נזירות דין חלוקה כשאר ירושה, **וּבשני אחים** [שאף אחד מהם אינו בכור] חלוקת מעות הנזירות היא **לְפוּם דְּשָׁקֵיל מְגַלַּח** – שכל אחד מגלח על חצי מהמעות בשם שיורש חצי בנכסים, מכל מקום יש להסתפק האם הבכור נוטל במעות אלו פי שנים, ומשום שבנכסים שהם חוֹלִין הוּא דְּאִית לֵיהּ לבכור **פִּי שְׁנַיִם**, כאמור בפסוק (דברים כא יז) 'בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ', **אֲבָל** בְּמעות נזירות שאינם של האב אלא הם הֶקְדֵּשׁ, **לֹא** נוטל הבכור פי שנים שאין זה נקרא 'ימצא לו'. **אוֹ דִּילְמָא** [–שמא] **כֵּיוָן דְּקָנֵי לֵיהּ** הבן למעות ומקבל בהן זכות **לְגַלּוֹחֵי** על הקרבנות שיביא מהם, **לֹא שְׁנָא** – אין חילוק בין זכות בנכסים שהם חולין לבין זכות במעות הקדש, והבכור מקבל פי שנים.

הגמרא מסתפקת ספק נוסף: אם היה **אָבִיו נָזִיר עוֹלָם, וְהוּא** – הבן **נָזִיר סָתָם** – לשלושים יום, וכן יש להסתפק במקרה הפוך, **שֶׁאָבִיו** היה **נָזִיר סָתָם, וְהוּא** – הבן **נָזִיר עוֹלָם, מַאי** – האם גם במקרים אלו נאמרה ההלכה שהבן מגלח על מעות נזירות אביו, או לא. וצדדי הספק הם, **כִּי גְּמִירִין הֵילְכְתָא** – כשנאמרה ההלכה, נאמרה רק **בְּסָתָם נְזִירוּת**, אבל בנזירות עולם לא נאמרה כלל הלכה זו שהבן מגלח על מעות נזירות אביו. **אוֹ דִּילְמָא לֹא שְׁנָא** – שמא נזירות עולם לא שונה מסתם נזירות, וכשם שבסתם נזירות נאמרה ההלכה שהבן מגלח על מעות נזירות אביו, כך גם בנזירות עולם. **וְאִם תֵּימְצֵי לוֹמַר** – אפילו אם תאמר שהבן מגלח על נזירות אביו בין בנזירות עולם ובין בסתם נזירות, משום **דְּהָבָא אִידֵי וְאִידֵי נְזִירוּת טָהֳרָה** – ששתי הנזירויות [של האב ושל הבן] היו נזירות טהרה. עדיין **בָּעֵי רַב אַשֵׁי** כיצד יהיה הדין כשהיה **אָבִיו נָזִיר טָמֵא** והפריש מעות לקרבנות טומאה, **וְהוּא** – הבן **נָזִיר טָהוֹר**, ורוצה להוסיף על המעות ולהביא מהם את קרבנות נזירות הטהרה. וכן יש להסתפק במקרה הפוך, אם היה **אָבִיו נָזִיר טָהוֹר** והפריש את המעות להבאת קרבנות נזירות הטהרה, **וְהוּא** – הבן **נָזִיר טָמֵא** ורוצה להביא מהמעות קרבנות טומאה, **מַאי** – מה הדין במקרים אלו, האם כיון שהם שני סוגי קרבנות של נזירות, לא נאמרה ההלכה באופן כזה שהבן מגלח על נזירות אביו. או שאין חילוק, וההלכה נאמרה שהבן יכול להביא כל קרבנות נזירות ממעות שהפריש אביו לשם קרבנות נזירות. מסיקה הגמרא, **תֵּיקוּ** – הדבר עומד בספק ולא נפשט:

## הדרן עלך מי שאמר

פרק זה עוסק בדיני הקדש ונזירות בטעות. ונחלק לכמה ענינים. א. הקדש בטעות, האם הוא הקדש או לא. ב. קבלת נזירות שיש בה צד של טעות, מה דין הנודר. ובדין פתח שנולד אחר קבלת הנזירות. ג. שנים שנחלקו על דבר מסוים, וקיבל כל אחד נזירות על עצמו אם הוא צודק, ונמצא הדבר כאחד מהם, מה דין הנזירות למי שנמצא שלא כדבריו.

## משנה

המשנה מביאה מחלוקת תנאים האם אדם שהקדיש בטעות חל ההקדש: **בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, הֶקְדֵּשׁ טָעוּת** – אדם שהקדיש בהמה לקרבן, או שהקדיש ממון או דברי מאכל לבדק הבית, ולאחר מכן התברר שחלה טעות בדבריו, חל הֶקְדֵּשׁ אף על פי שטעה.